KRŠINIĆ

DOM JUGOSLOVENSKE NARODNE ARMIJE — BEOGRAD

GALERIJA 15. XI — 2. XII 1962.

S K U L P T U R A

FRANO KRŠINIĆ

Frano Kršinić stvara kao i priroda — u ljubavi, i polazeći od čovjeka, usmjeruje svoje djelo čovjeku.

Motiv koji obrađuje je pretežno žena, onakva kakva jest, bez rebusa i robotskih primjesa, naprosto žena okupana ljepotom mladosti, diskrecijom tek probuđenog seksa i sakralnom tajanstvenošću majčinstva.

Dalek od trubadurskog leuta i lijerice kao i od svega romantičnog, Kršinić joj pristupa nježnošću oca i kriterijem mediteranca odgojena na moralnoj litici sela i tumači je kao nosioca životne tajne, svećenicu ognjišta, kauzalni faktor kulture i estetizma i najljepši i najtajanstveniji cvijet prirode. Kršinićev model je u stvari žena sela i dijete prirode: čvrste građe, gustih i nabijenih volumena, nedeformirana ni modom ni estetizantskim gladovanjem, žena koja živi uz nas, za nas, s nama, drugarica u borbi i na djelu, najrječitija u ćutanju, najfatalnija kad je najsuspregnutija i izgledom najbespomoćnija.

Iz te i takve čiste i rustične žene, koju nosi u sebi kao dragu uspomenu rodnoga tla, povezanu sa davnim danima djetinjstva, možda i prve ljubavi, čije plastičke i psihičke osobine traži još i danas u najmljenom modelu kao uporište u prošlosti, Kršinić je izvukao čitav jedan svijet trpke ljepote i rasnosti u likovima raznoimenih majki, djevojaka i curica, donesenih u svježoj nagosti i dignutih do razine poezije slutnjom pubertetskog buđenja i uzbibanih dubokih voda instinkta koji ih svija, zatvara, sapinje i pretvara njihovu težinu u tihi soliloquij vječno prisutnog i uvijek potisnutog erosa, koji im ozakonjuje ritmove i ugrađuje sadržaj u ljepotu.

Do tih plastičnih i sadržajno gustih sinteza Kršinić nije došao improvizacijom kao što nije ni slijepim kopiranjem svakomu vidljive prirode. Njegova umjetnost, iako izgleda vrlo jednostavna i kristalno čista, kompleksan je rezultat prirodne nadarenosti, dobre škole, vjekovnih klesarskih tradicija, produbljenog studija prirode i jednog naročitog estetizma, izgrađenog na moralnom produbljivanju sama sebe i humanim saživljavanjem s tuđom radosti i patnjom. S te baze uronio je u tajanstveni svijet svijesti i potsvijesti modela-čovjeka i stao na tlo na kome je Rodin pronašao instinkt, Rebrandt misterij, Michelangelo tragičnu samoću genija, Leonardo dah svemirske tajne. Ono što je Kršinić na tom tlu našao bio je nutarnji rast forme, koja se ozakonjena rastom jezgra i njegovim naporom, pretvara u snagu, stil, konturu i volumen i skoro u jedan nadrealni okvir u čahuru duha.

Uporište u toj potrazi najdubljeg i najstvarnijeg bio mu je oduvijek kamen. Upoznao ga je već u djetinjstva i pod njegovom disciplinom saznao je vrijednost umjetničke ekonomije. Kršinić doista svako djelo najprije proradi u glini, ali uvjek u vidu sinteze u kamenu. Radi toga njegove su forme i u skicama guste, zbijene, bez suvišaka i akcidentalnosti, takove da mogu punom riječi govoriti i kao materija i kao taktilna vrijednost i kao plastički dijagram ugrađenog sadržaja.

Kršinić, velik i sigurno najveći naš majstor dlijeta i ženske ljepote u plastici, nije samo to, on je i majstorski tumač muškog lika u bronci. Njegovi ribari, torkulaši i mornari, koji napregnutih mišića i poput luka napeta tijela izvlače mreže, dugačkim veslima sjeku nevjerno more i u robijaškom naporu pokreću mlinski točak mogli bi bez pogibelji izdržati uporedbu i s najuspjelijim realizacijama istovrsnih motiva antike i renesanse. Lirizma u njima nema, ali pojavila se dinamika, karakter i snaga. Zatvorena i široka modelacija ženskih volumena u mramora zamijenjena je u njima nemirnom fakturom razigranih prstiju. Toplinom dlana i hladnim rezom špahtle. tu i tamo pojavljuje se i zrno i zasjek i linija, ali uvjek podređeni cjelini, a cjelina kompozicijskom skladu i izrazu života i snage. Tim postupkom Kršinić je ostvario likove, u kojima Mikita i Butušin, pretvoreni u simbole napora, rezimiraju prošlost i sadašnjost lumbarskih seljaka robijaša mora i kamena.

O Kršinićevim spomenicima ne govorim: oni su poglavlje za sebe.

Ma što radio i u ma kojoj materiji oblikovao svoju zamisao, Kršinić na sve udara veliku notu ličnosti. Kršinićeva umjetnost je stvarana osjećajem i namijenjena čovjeku bez obzira na naciju iz koje je nikao, vrijeme u kome živi, kulturu u kojoj je odgojen i tradicije s kojima se srastao. Ona je riječ srca, izraz života i čovjeka, svevremenska i općeljudska.

Andro - Vid Mihičić

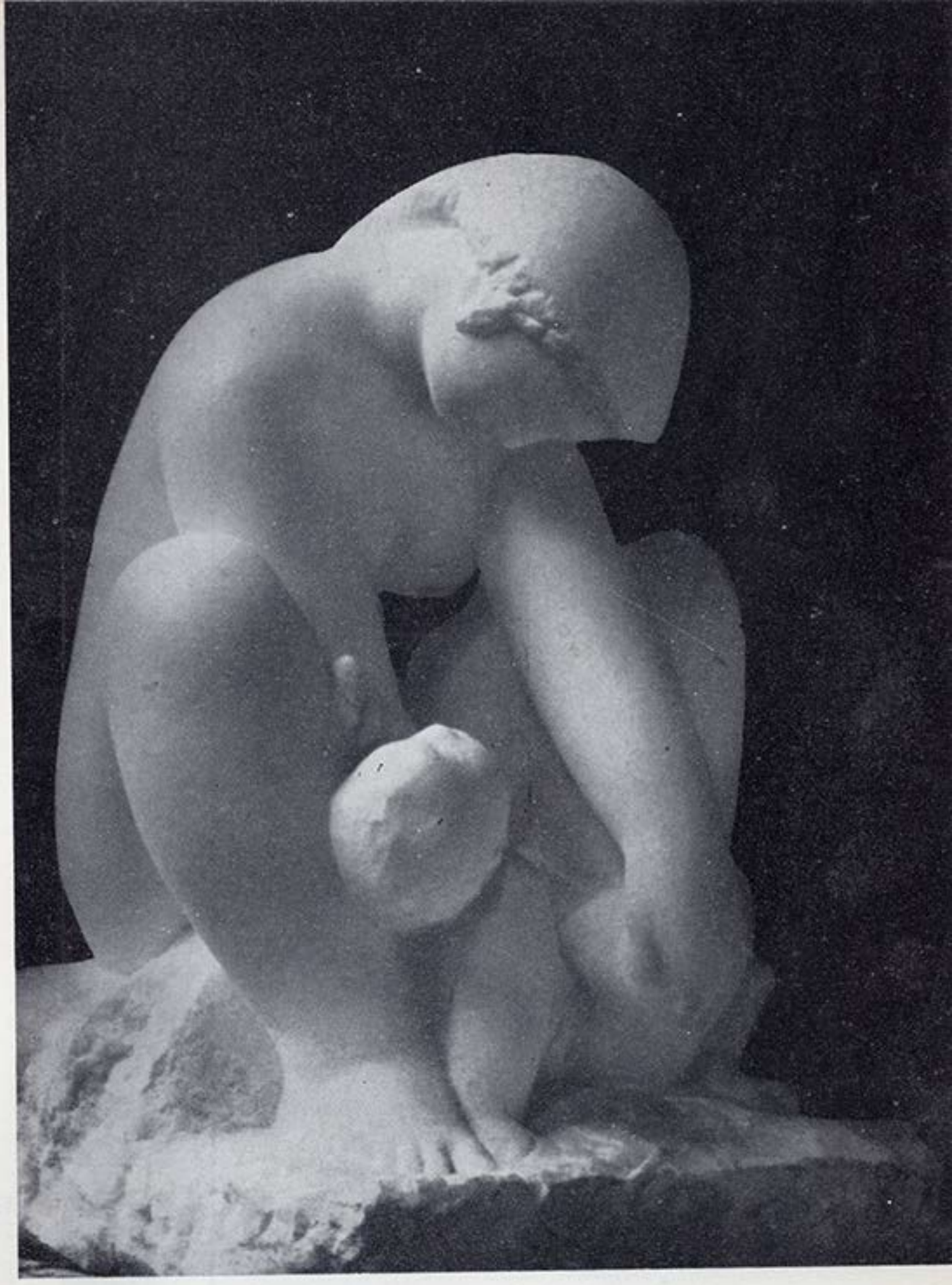

»KUPANJE« KAMEN

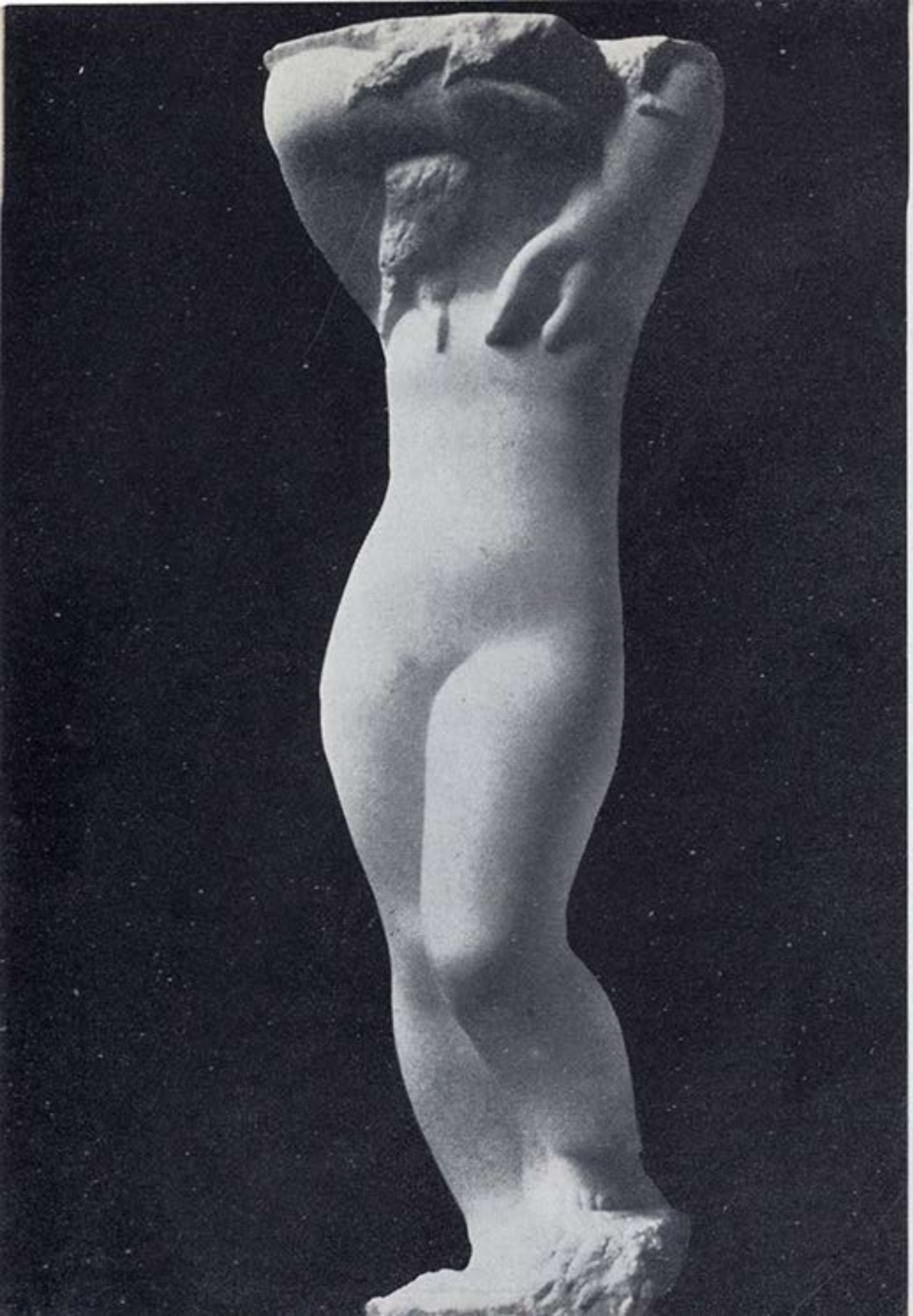

»BUĐENJE« KAMEN

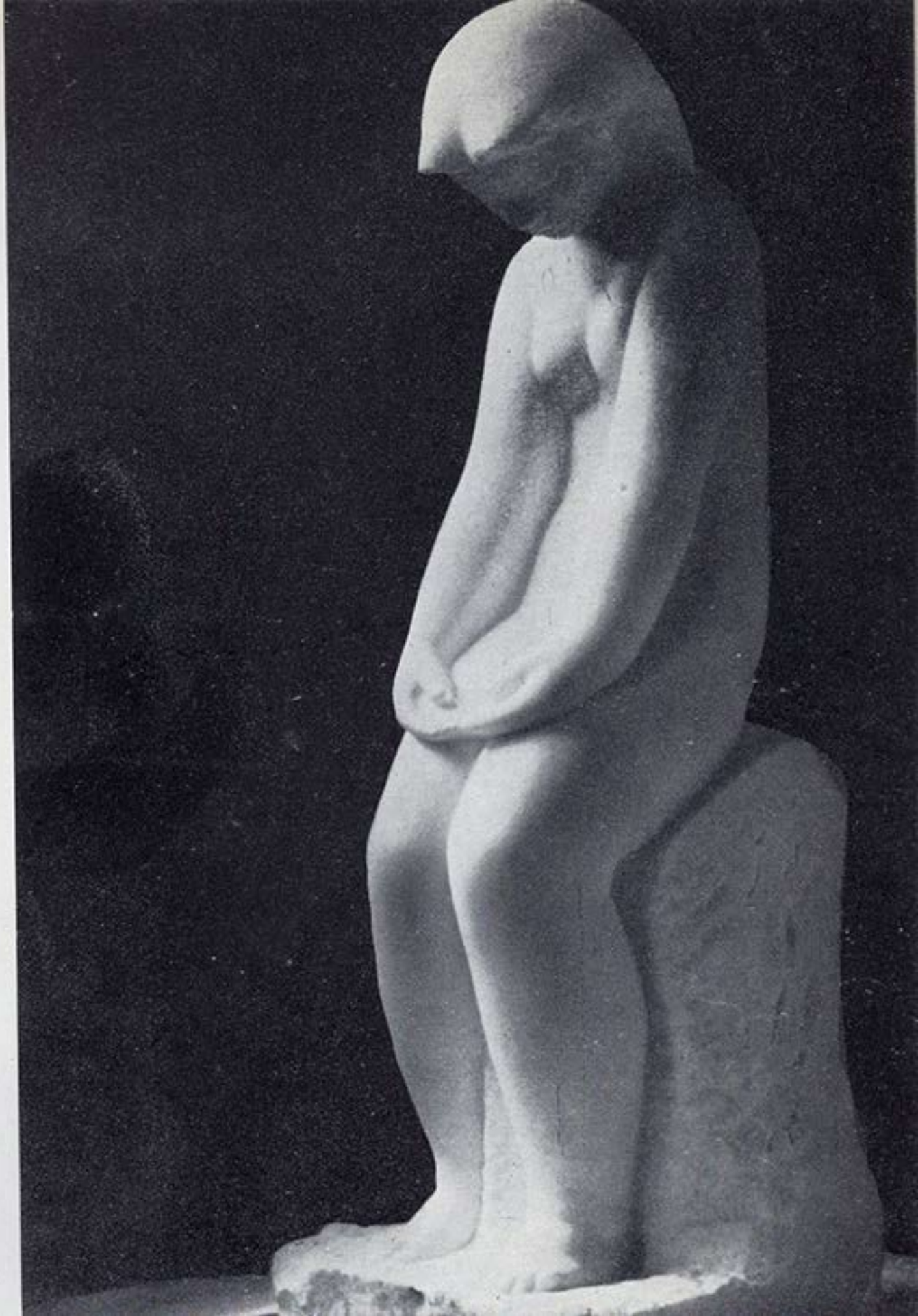

»NUTARNJI
RAZGOVOR« KAMEN

»NEGVATELJICA
RUŽA« BRONZA

»SPUTANA« KAMEN

»MAJKA IGRA
SA DETETOM«
BRONZA

»PRVI KORACI«
BRONZA

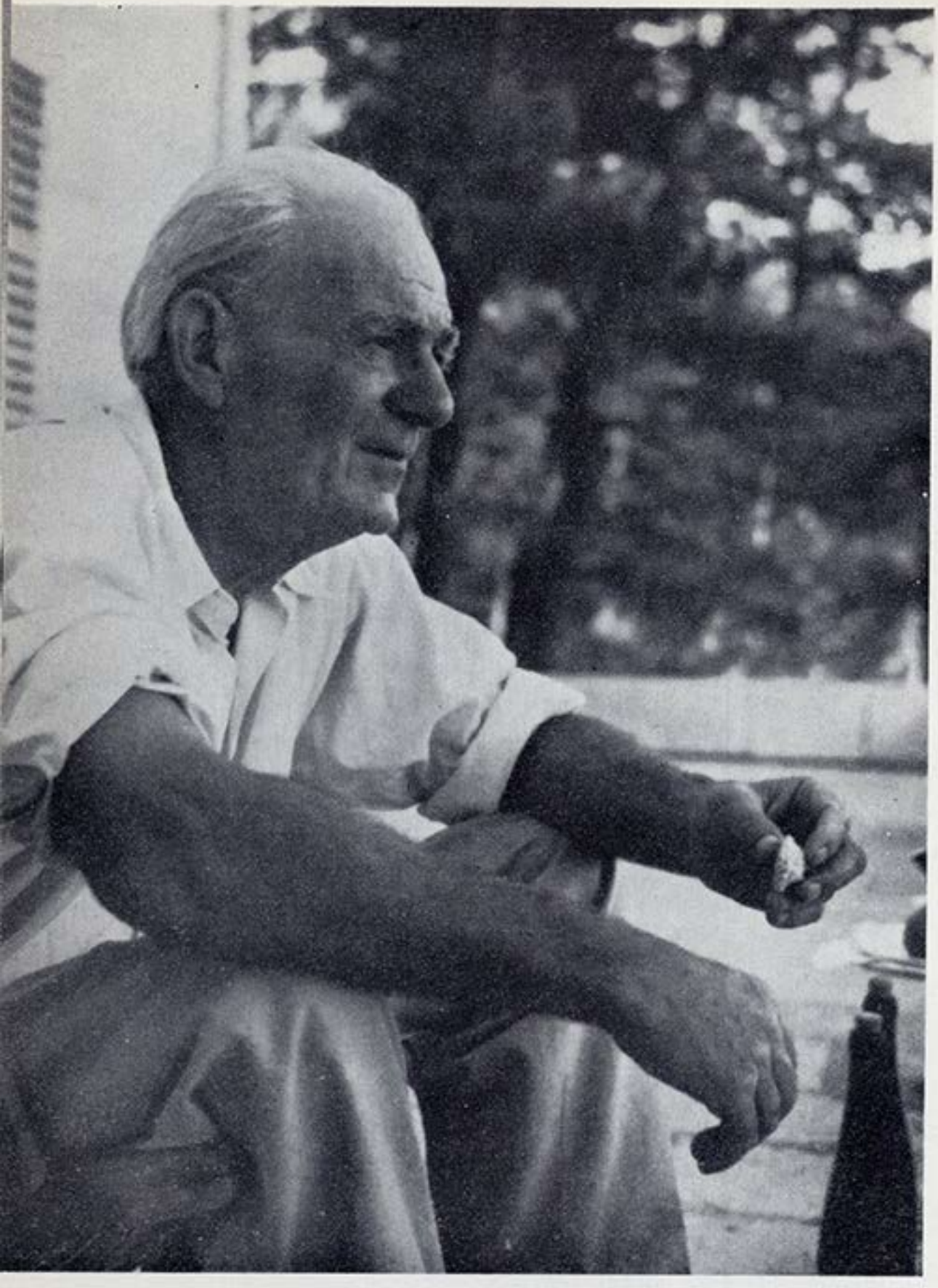

FRANO KRŠINIĆ

Rođen 1897. u Lumbardi na Korčuli. Studirao je u Hođicama i u Pragu. Profesor je na Akademiji likovnih umetnosti u Zagrebu i član Jugoslovenske akademije znanosti i umetnosti.

1921. — Prvi put izlaže u Zagrebu
1922. — Samostalna izložba u Beogradu
1929. i 1932. — Samostalne izložbe u Zagrebu
1929. — Barcelona
1930. — London
1940. — Izlagao na XXII Bijenalu u Veneciji
1943. — Berlin i Beč
1947. — Moskva i Lenjingrad
1948. — Prag i Varšava
1950. — Izlagao na XXV Bijenalu u Veneciji
1951. — Savremeno jugoslovensko vajarstvo
1952. — Arnhem
1954. — Salon 54 na Rijeci
1958. — Anvers

Grupno je izlagao na Proljetnom salonu, sa grupama Nezavisnih, Zemljom i Oblikom. Na izložbama zagrebačkih umetnika, na izložbi Pola vijeka hrvatske umjetnosti, Slikarstvo i vajarstvo naroda Jugoslavije XIX i XX veka, Skulpture NOB-a i na izložbi Jugoslovenske akademije znanosti u umjetnosti u čast 40-te godišnjice KPJ.

NAGRADE

1949. — Nagrađen Saveznom nagradom.
1962. — Nagrada „Vladimira Nazora" za životno delo.

KATALOG

1.	NJEGOVATELJICA RUŽA	bronza	180 cm
2.	PRVI KORACI	bronza	160 cm
3.	SVIJEĆNJAK	orahovo drvo	186 cm
4.	SVIJEĆNJAK	orahovo drvo	186 cm
5.	BUĐENJE	mramor	47 cm
6.	MEDITACIJA	mramor	16 cm
7.	NUTARNJI RAZGOVOR	mramor	49 cm
8.	MEDITACIJA	mramor	26 cm
9.	PRVI SNOVI	mramor	43 cm
10.	MAJČINA BRIGA I.	mramor	40 cm
11.	MAJKA KUPA DIJETE	mramor	34 cm
12.	SPUTANA	mramor	37 cm
13.	RAZMIŠLJANJE	mramor	48 cm
14.	KIPAR	bronza	40 cm
15.	MAJČINA IGRA	bronza	52 cm
16.	POZDRAV	bronza	45 cm
17.	ZABRINUTOST	bronza	48 cm

18.	IZAGNANA	bronza	28 cm
19.	KUPANJE	bronza	28 cm
20.	RANJENI KURIR	bronza	32 cm
21.	NA STRAŽI	bronza	52 cm
22.	NJEGOVATELJICA RUŽA	bronza	34 cm
23.	MAJKA KUPA DIJETE	bronza	35 cm

Fotografije: Szabo Marjan i agencija za fotodokumentaciju Zagreb